

УДК 336:378.091

DOI 10.33251/2707-8620-2021-3-4-30-37

ОЛІЙНИК Ігор Вікторович,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу та менеджменту,
Економіко-технологічний інститут
імені Роберта Ельворті
ORCID 0000-0003-3823-7532

КОЗИР Інна Сергіївна,

старший викладач кафедри
маркетингу та менеджменту,
Економіко-технологічний інститут
імені Роберта Ельворті
ORCID 0000-0003-1944-6451

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті проведено теоретичне обґрунтування науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування фінансового механізму вищих навчальних закладів різних форм власності в Україні. Проаналізовано сучасний стан фінансового забезпечення вищої освіти в Україні. Здійснено аналіз та узагальнення чинників, що визначають ефективність фінансового механізму вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг. Обґрунтовано необхідність диверсифікації джерел фінансування закладів вищої освіти. Розроблено науково-методичний підхід щодо підвищення ефективності фінансового механізму вищого навчального закладу з використанням інноваційних технологій у контексті забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних вищих навчальних закладів на світовому ринку освітніх послуг.

Ключові слова: вища освіта, фінансування вищої освіти, видатки на освіту, джерела фінансування, заклад вищої освіти, організаційно-фінансовий механізм, оцінка ефективності, інновації, інноваційний процес, організаційно-фінансові інновації.

Постановка проблеми. Докорінна перебудова вищої школи в Україні потребує кардинальної зміни фундаментальних підходів щодо її організації та фінансового забезпечення. В свою чергу зміни, що відбуваються у сфері освіти та науки, мають безпрецедентний характер та є причиною величезних глобальних змін, а заклади вищої освіти безперечно стають однією із сил, що забезпечують розвиток інформаційного суспільства та підвищують конкурентоспроможність економіки країни в цілому.

Зменшення витрат на вищу освіту, яке спостерігається останні роки в Україні, підтверджує, що ця галузь не є пріоритетною для держави. Фінансування вищої освіти має системні вади, тому залишається неефективним, а заклади вищої освіти постійно відчують брак коштів на забезпечення функціонування та розвитку.

Так, стаття 78 Закону України «Про освіту» визначає, що держава забезпечує асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7,0% від ВВП за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством [1]. Проте, майже весь час ця норма порушується: так, у 2018 р. сума недофінансування галузі освіти склала 15,7%. Частка витрат на вищу освіту у відсотках до видатків зведеного бюджету з 2015 р. по 2018 р. зменшилася з 4,6% до 3,5%.

Очевидно, що повноцінною відповіддю на такі виклики часу може стати реалізація інноваційних підходів у системі освіти, впровадження спеціальних освітніх програм, ефективного інноваційного менеджменту, системи цільового фінансування тощо. На рівні вищих навчальних закладів виникає необхідність удосконалення фінансового механізму як з погляду окремих етапів його формування, так і з погляду загального визначення значущості отриманих результатів, виходячи з умов існування в Україні державних та приватних вищих навчальних закладів, а також посилення конкуренції на ринку освітніх послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти підвищення ефективності механізму фінансування вищих навчальних закладів знайшли своє відображення у наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених.

Питання фінансового забезпечення діяльності закладів вищої освіти останнім часом привертає дедалі більше уваги вчених-економістів. Цим проблемам були присвячені роботи таких вітчизняних як І. Карзун [2], О. Люта [7], М. Дмитришин [8] та багатьох інших. У них розкриваються теоретичні та прикладні проблеми формування фінансового механізму функціонування вищої освіти.

Також, були використані напрацювання Б. Мокіна [9], О. Красильник [10], Ю. Гернего [11] та інших, в яких розглядаються суб'єкти, об'єкти та джерела фінансування системи вищої освіти; досліджується вплив особливостей стану ринку освітніх послуг в Україні на реалізацію форм і систем його фінансування.

Роль держави в регулюванні фінансування вищої освіти стала предметом досліджень багатьох вчених серед яких: І. Каленюк [3], Т. Боголіб [4], Ю. Волинчук [5] та інші.

Вказані автори заклали теоретичні підвалини формування та розвитку механізму фінансового забезпечення діяльності освітніх закладів у сучасному глобальному вимірі.

Актуальність – визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Більшість наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених присвячені питанням механізму фінансування вищої школи, бюджетного фінансування вузів, освітнього кредитування, пошуку альтернативного фінансування освітньої галузі тощо. Разом з тим, наукова інтерпретація сутності процесу фінансування вищої школи в цілому і розвитку окремих елементів його механізму є актуальною. Так, в працях вітчизняних і зарубіжних вчених не одержало належного відображення питання щодо визначення ефективності механізму фінансування українських вищих навчальних закладів. Вказані аргументи більш ніж переконливо доводять необхідність проведення подальших досліджень з цієї проблематики.

Мета та завдання статті. Метою статті є аналіз сучасних підходів до формування інноваційної моделі побудови фінансового механізму вищої освіти та визначення його ефективності в контексті глобальних зрушень в світовому освітньому просторі.

Основні завдання дослідження: узагальнити методичні підходи щодо формування та оцінювання ефективності фінансового механізму вищого навчального закладу; розробити науково-методичний підхід до формування фінансового механізму вищого навчального закладу на основі реалізації відповідної структурно-функціональної моделі; здійснити аналіз і систематизацію чинників, що впливають на ефективність фінансового механізму вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Згідно з останніми дослідженнями робочі місця зникатимуть через впровадження компаніями технологій і трансформацію робочих процесів. До 2025 року може бути втрачено понад 85 млн. робочих місць. Цілком очевидно, що нові робочі місця вимагатимуть зовсім інших знань, навичок та вмінь. Саме тут свою роль має відіграти освітня сфера: люди, які втратили роботу, але прагнуть освоїти нову професію, потребуватимуть швидкого та ефективного перенавчання [2].

Запровадження в Україні ринкових відносин в усіх сферах життєдіяльності суспільства викликало появу поряд з державними також і закладів вищої освіти приватної форми власності. Кількість державних закладів вищої освіти станом на кінець 2019 р. склала

504 заклади, а кількість приватних – у цьому ж році – становила 115 закладів. У сукупності приватні та корпоративні закладів вищої освіти складають лише 18,6% від усіх закладів вищої освіти країни [3].

Для державних та комунальних вищих навчальних закладів фінансування пов'язане, насамперед, із отриманням та використанням бюджетних коштів. У вищих навчальних закладів приватної форми власності буде переважати самофінансування, яке засноване на використанні власних ресурсів для забезпечення розвитку закладів вищої освіти. На тлі суттєвого зниження кількості студентів, що навчаються за кошти державного бюджету згідно державного замовлення, збільшилася кількість тих, навчання яких фінансують фізичні особи, – 47,0% у 2015 р. і 53,6% у 2018 р., або на 6,6% більше [4].

Через суттєвий розрив між вимогами роботодавців і рівнем освіти у вітчизняних закладів вищої освіти, бізнес не зацікавлений фінансувати навчання своїх майбутніх спеціалістів. Таким чином, тягар оплати навчання здобувачів вищої освіти все більше перекладається на фізичних осіб. В умовах падіння реальних доходів населення, значної диференціації населення за рівнем доходів, нерозвиненості ринку кредитування навчання, такий підхід порушує принцип доступності вищої освіти [5].

Розрахунковий обсяг фінансового забезпечення однієї особи планового контингенту здобувачів з урахуванням індексів спеціальностей та рівнів вищої освіти у 2019 році був доволі різним: мінімальний його рівень становив 16,3 тис. грн, а максимальний – 85,6 тис. грн, тобто співвідношення склало 5,2 разу. Частково цю проблему має вирішити новий механізм розподілу видатків державного бюджету, за яким плановий розрив у 2020р. складатиме 4,5 разу. З метою забезпечення можливості для закладів вищої освіти привести плату за навчання на окремих спеціальностях у відповідність до фактичних витрат і підвищити оплату праці викладачів запроваджено індикативну собівартість здобуття вищої освіти [6].

Але ці нововведення викликали критику з боку значної частини закладів вищої освіти як такі, що не відповідають реальному стану платоспроможності населення. Фінансування вищої освіти має системні вади, тому залишається неефективним, а освітяни постійно відчують брак коштів на забезпечення функціонування та розвиток.

Існують різні наукові погляди щодо визначення поняття «фінансування». Зокрема, І. Каленюк стверджує, що фінансування освіти – певна система відносин по формуванню, розподілу та використанню різних фінансових ресурсів в освітній сфері. На думку автора, фінансування полягає у формуванні різноманітних фондів фінансових ресурсів, що утворюються завдяки взаємодії різних рівнів управління вищої освіти та забезпечують життєдіяльність закладів освіти [7].

Слід зазначити, що якість та конкурентоспроможність освітніх послуг, забезпечення ефективності реформ у вищій школі вимагають достатності обсягів фінансування, а також залежать від оптимальності складу і структури джерел фінансування, форм та методів, які використовуються для їх забезпечення. Проте, домінуючим джерелом сьогодні залишаються кошти державного і місцевих бюджетів, оскільки саме державі належить пріоритет у формуванні, реалізації та модернізації освітньої політики відповідно до вимог сучасності [8].

За словами Т. Боголіб, ключовим принципом побудови фінансового механізму системи вищої освіти є принцип стратегічної орієнтованості, який вимагає розробки стратегії організації фінансових відносин, що забезпечить ефективне функціонування системи вищої освіти відповідно до соціально-економічних пріоритетів суспільства [9].

Враховуючи те, що вищі навчальні заклади є суб'єктами господарювання та зважаючи на особливості їх діяльності, можна сформулювати наступне визначення: фінансові ресурси вищого навчального закладу – це всі грошові активи у фондовій та нефондовій формах, що формуються за рахунок бюджетних коштів та коштів, отриманих як плата за освітні та інші послуги, які надають для задоволення освітніх потреб особи, суспільства і держави, перебувають у їхньому розпорядженні на правах оперативного управління та

використовуються для фінансування підготовки кадрів відповідно до державних стандартів освіти, зміцнення та розширення матеріально-технічної бази.

Фінансове забезпечення системи вищої освіти пов'язане із формуванням і використанням фінансових ресурсів вищих навчальних закладів різних форм власності й включає: самофінансування, бюджетне фінансування та кредитування.

Фінансово-економічне забезпечення вищих навчальних закладів здійснюється через:

1. раціональне використання фінансових ресурсів у галузі освіти в цілому, в кожній його ланці та освітній установі;
2. безпосередній внесок працівників освіти у виробництво і підвищення якості освітніх послуг, у створення національного доходу країни;
3. приріст матеріальних благ, який забезпечується завдяки підвищенню загальноосвітнього та професійно-кваліфікаційного рівня працівників для всіх інших галузей народного господарства;
4. абсолютне й відносне зниження витрат ресурсів у галузях матеріального виробництва від науково-технічних розробок, які здійснюються спеціалістами в інших галузях світу.

Для вищих навчальних закладів приватної формивласності, що функціонують на засадах комерційного розрахунку, характерний фінансовий механізм, заснований на самофінансуванні, яке представляє собою забезпечення потреб простого і розширеного відтворення за рахунок власних коштів. Окрім того, вищі навчальні заклади приватної форми власності при залученні фінансових ресурсів можуть використовувати кредити банківських установ [10].

Реформування сфери вищої освіти та впровадження ефективних форм співпраці науки, освіти та бізнесу на ринкових засадах, дозволило вищим навчальним закладам поєднувати бюджетне фінансування із залученням коштів у вигляді оплати за виконання робіт та послуг за договорами з підприємствами та організаціями. Це, в першу чергу означає, що вищі навчальні заклади різних форм власності відтепер мають право надавати освітні послуги на платній основі; встановлювати ціни на послуги таким чином, щоб вони відповідали завданню самоокупності та самофінансування вищих навчальних закладів; продавати, здавати в оренду іншим підприємствам і організаціям своє рухоме та нерухоме майно; запроваджувати різні методи організації праці та заробітної плати науково-педагогічних працівників.

Узагальнюючи уявлення про фінансовий механізм як сукупність фінансових важелів і стимулів, фінансового планування і прогнозування, управління системою фінансових відносин, можна сказати, що фінансовий механізм вищих навчальних закладів являє собою сукупність двох функціональних підсистем:

- фінансове забезпечення – впорядкована система джерел та форм фінансування вищої освіти. Основним змістом цієї підсистеми є диверсифікація джерел фінансування освіти та зменшення державної частки у загальній сумі фінансових ресурсів вищої освіти;
- фінансове регулювання – шляхи та методи фінансового впливу, пов'язані з регулюванням фінансово-економічних процесів у галузі освіти.

Таким чином, системний підхід до формування фінансового механізму вищих навчальних закладів полягає у розгляді останнього як складної динамічної системи, практична реалізація принципів організації і функціонування якої дозволяє забезпечити ефективний розподіл та використання наявних фінансових ресурсів, а також високу якість освітніх послуг.

Розвиток фінансового механізму вищого навчального закладу полягає у його елементній, структурній та функціональній перебудові на основі реалізації відповідної структурно-функціональної моделі. Така модель є стрижнем нового науково-методичного підходу до формування фінансового механізму вищих навчальних закладів, впровадження якого дозволить забезпечити стійкість функціонування та підвищення їх

конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг внаслідок ефективного використання фінансових ресурсів для проведення навчально-методичного процесу та науково-дослідних робіт.

Зокрема, нова система фінансування вищої освіти має покласти край фінансуванню неякісної вищої освіти у державних та комунальних вищих навчальних закладах та підтримати якісну освіту у тих приватних закладах, які спроможні надавати якісну вищу освіту. Окрім того, вона **сприятиме** розвиток наукових шкіл вищих навчальних закладів на основі розширення обсягів фінансування через участь в конкурсах МОН, Національного фонду досліджень України, міжнародних грантах, прямої взаємодії з потенційними замовниками науково-технічної продукції та науково-технічних послуг тощо.

Також нова система фінансування вищої освіти має визначатися та бути підпорядкована системі забезпечення якості вищої освіти; іншими словами, система фінансування вищої освіти має доповнювати систему забезпечення якості вищої освіти [11].

На основі проведеного аналізу можна стверджувати, найбільш перспективними напрямками в розвитку фінансового управління вищих навчальних закладів є:

- якісне вдосконалення змісту та функцій менеджменту вищої освіти, яке має на меті розвиток економічної самостійності та підвищення відповідальності за господарські результати;

- системне розширення функцій та обов'язків фінансово-господарських підрозділів вищих навчальних закладів, відповідальних за перспективне фінансове планування, складання бюджету вищого навчального закладу та контроль за його виконанням;

- розширення прав і відповідальності керівників структурних підрозділів вищих навчальних закладів в рамках децентралізації та демократизації фінансового планування; перехід до бюджетування діяльності факультетів та інших традиційних підрозділів освітніх закладів;

- розвиток структурних підрозділів вищого навчального закладу, орієнтованих на підприємницьку діяльність в різних сферах, що функціонують на основі господарського розрахунку, маркетингу та бюджетування.

Вищий навчальний заклад ХХІ століття має крок за кроком долучатися до комплексної освітньо-наукової структури, яка діятиме на основі системи принципів, зокрема, стратегічної орієнтованості, системності, інноваційності, узгодженості, збалансованості інтересів та диверсифікації джерел фінансування системи вищої освіти. Такий підхід повинен на практиці сприяти ефективності діяльності вищих навчальних закладів та забезпечувати реалізацію державної освітньої програми шляхом формування освітнього та науково-інноваційного продукту.

Проведені дослідження дозволили зробити висновок про те, що основна роль держави полягає у формуванні гнучкої та ефективної політики у сфері вищої освіти, яка має передбачати комплекс заходів та інструментів, спрямованих на більш досконале функціонування галузі, за рахунок фінансового регулювання, прогнозування, планування, контролю та правового і організаційного забезпечення. Ринкове саморегулювання пов'язане з розширенням автономії вищих навчальних закладів та включає джерела, форми і методи формування та використання фінансових ресурсів системи вищої освіти.

Саме такі заходи могли б стати визначальним вектором розвитку механізму фінансування закладів вищої освіти в Україні на тлі системних змін у глобальному освітньому просторі.

Висновки і перспективи подальших пошуків. Проведені дослідження показали, що сучасні умови господарювання, наявність конкурентного середовища в галузі освіти, інтеграційні процеси на світовому рівні змушують заклади вищої освіти докорінно змінювати систему фінансування освітньо-наукової діяльності.

На основі всебічного аналізу поняття «фінансового механізму», як економічної категорії, встановлено, що фінансовий механізм закладу вищої освіти являє собою комплекс

організаційних та інституціональних заходів, спрямованих на фінансове забезпечення формування та реалізації державної освітньої політики відповідно до соціально-економічних пріоритетів щодо якості освітньої діяльності та освітніх послуг.

Системний підхід до формування фінансового механізму вищих навчальних закладів полягає у розгляді останнього як складної динамічної системи, практична реалізація принципів організації і функціонування якої дозволяє забезпечити ефективний розподіл та використання наявних фінансових ресурсів, а також високу якість освітніх послуг.

Розвиток фінансового механізму вищого навчального закладу полягає у його елементній, структурній та функціональній перебудові на основі реалізації відповідної структурно-функціональної моделі. Така модель є стрижнем нового науково-методичного підходу до формування фінансового механізму вищих навчальних закладів, впровадження якого дозволить забезпечити стійкість функціонування та підвищення їх конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг внаслідок ефективного використання фінансових ресурсів для проведення навчально-методичного процесу та науково-дослідних робіт.

Зокрема, нова система фінансування вищої освіти має охоплювати такі структурно-функціональні елементи як вдосконалення змісту та функцій менеджменту вищої освіти; системне розширення функцій та обов'язків фінансово-господарських підрозділів вищих навчальних закладів; розширення прав і відповідальності керівників структурних підрозділів вищих навчальних закладів в рамках децентралізації та демократизації фінансового планування; перехід до бюджетування діяльності факультетів та інших традиційних підрозділів освітніх закладів тощо.

В процесі створення нової моделі економіки – економіки знань, освіта стає визначальним фактором сталого розвитку держави. Формування ефективного механізму фінансування вищої освіти сприятиме інноваційним змінам в організації роботи вищих навчальних закладів та сприятиме посиленню їх конкурентоспроможності в світовому освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page5>. (дата звернення: 18.11.2020).
2. Карзун І. Г. Організаційно-економічні засади інноваційного розвитку системи закладів вищої освіти в Україні: дис...канд. ек. наук. Кропивницький, 2016. 270 с.
3. Каленюк І. С. Напрями трансформації механізмів фінансування освіти у сучасному світі. Демографія та соціальна економіка. 2017. Випуск 1 (29). С. 24–36.
4. Боголіб Т. М. Удосконалення фінансового забезпечення розвитку вищої освіти. Фінанси України. 2015. № 2(111). С. 106–113.
5. Волинчук Ю. В. Механізм фінансового забезпечення вищої освіти в умовах формування соціально орієнтованої ринкової економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук. Львів: НАНУ Інститут регіон досл., 2010. 22 с.
6. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2017/18 навчального року: статистичний бюлетень / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 15.11.2020).
7. Люта О. В., Пігуль Н. Г. Фінансування закладів вищої освіти в Україні. Економічний аналіз. 2012. № 4. С. 89–91.
8. Дмитришин М. В. Ендаумент вищого навчального закладу. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2015. № 1(11). С. 64–73.
9. Мокін Б. І., Гончарук Н. С. Ендаумент-фонд як альтернативне джерело для підвищення фінансової стійкості вищого навчального закладу. Вісник Хмельницького національного університету. 2012. № 2. С. 131–135.

10. Красільник О. В. Проблеми та перспективи фінансування вищих навчальних закладів України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: серія «Економіка». 2015. Випуск 2(167). С. 110–117.

11. Гернего Ю. О. Ендавмент-фінансування освітньої складової інноваційної економіки в Україні. Економіка та суспільство. 2017. № 8. С. 563–567.

References

1. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" [*Law of Ukraine "On Higher Education"*]. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page5>. [in Ukrainian].

2. Karzun, I. (2016). Organizatsiyno-ekonomichni zasady innovatsiynogo rozvytku systemy zakladiv vyschoyi osvity v Ukrayini: dis. kand. ek. nauk [*Organizational and economic principles of innovative development of the system of higher education institutions in Ukraine*]. Kropivnitskiy, 270 p. [in Ukrainian].

3. Kalenyuk, I. (2017). Napryami transformatsiyi mehanizmv finansuvannya osvity u suchasnomu sviti [*Directions of transformation of mechanisms of financing of education in the modern world*]. Demograflya ta sotsialna ekonomika. Vipusk 1 (29). pp. 24-36. [in Ukrainian].

4. Boholib, T. (2015). Udoskonalennia finansovoho zabezpechennia rozvytku vyshchoi osvity [*Improvement of financial support for the development of higher education*]. Finance of Ukraine, no. 2 (111), pp. 106-113. [in Ukrainian].

5. Volynchuk, Yu. (2010). Mehanizm finansovogo zabezpechennia vyschoyi osvity v umovah formuvannya sotsialno orientovanoi rinkovoyi ekonomiky [*The mechanism of financial support of higher education in the conditions of formation of socially oriented market economy*]: avtoref. dis. na здобuttia nauk. stupenia kand. ek. nauk. Lviv: NANU Instytut region dosl., 22 p. [in Ukrainian].

6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Osnovni pokaznyky diialnosti vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy na pochatok 2017/18 navchalnoho roku: statystychnyi biuletен [*Main indicators of activity of higher educational institutions of Ukraine at the beginning of the 2018/19 academic year: statistical bulletin*]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/metaopus/> [in Ukrainian].

7. Liuta, O., Pihul, N. (2012). Finansuvannia zakladiv vyshchoi osvity v Ukraini [*Financing of higher education institutions in Ukraine*]. Economic analysis, no. 4, pp. 89-91. [in Ukrainian].

8. Dmytryshyn, M. (2015) Endavment vyshchoho navchalnoho zakladu [*The endowment of the higher educational institution*]. Actual problems of the region's economy development, no. 1(11), pp. 64-73. [in Ukrainian].

9. Mokin, B., Honcharuk, N. (2012). Endavmentfond yak alternatyvne dzherelo dlia pidvyshchennia finansovoi stiikosti vyshchoho navchalnoho zakladu [*Endowment Fund as an alternative source for increasing the financial sustainability of higher education institutions*]. Bulletin of the Khmelnytsky National University, no. 2, pp. 131-135. [in Ukrainian].

10. Krasil`nyk, O. (2015). Problemy ta perspektyvy finansuvannya vyschyh navchalnyh zakladiv v Ukrayini [*Problems and prospects of financing higher educational institutions of Ukraine*]. Visnik Kyivskogo natsionalnogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka: seriya "Ekonomika". Vypusk 2(167). pp. 110-117. [in Ukrainian].

11. Herneho, Yu. (2017). Endavment finansuvannia osvitnoi skladovoi innovatsiinoi ekonomiky v Ukraini [*Endowment financing of innovative economy's educational component in Ukraine*]. Economics and Society, no. 8, pp. 563-567. [in Ukrainian].

OLIINYK Ihor, PhD in Economics (Candidate of Science in Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Marketing and Management Department, Robert Elworthy Economics and Technology Institute;

KOZYR Inna, Senior lecturer Department of marketing and management, R.Elworthy Institute of Economics and Technology.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE MECHANISM FOR FINANCING HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS

Abstract. Objective. *The aim of the article is to analyze modern approaches to the formation of an innovative model of building a financial mechanism for higher education and determine its effectiveness in the context of global changes in the global educational space.*

Methods. *Theoretical and practical aspects of improving the efficiency of the mechanism of financing higher education establishments are reflected in the scientific works of such domestic authors as Karzun I., Liuta O, Dmytryshyn M. and many others. The role of the state in regulating the financing of higher education has been the subject of research by many scientists, including Kalenyuk I., Boholib T. and Volynchuk Yu.*

Results. *The article considers the peculiarities of financing higher education establishments. It is noted that an innovative approach to the organization and financing of educational activities can provide an adequate response to current challenges of the global labor market. Scientific and methodological approach to the formation of the financial mechanism of higher education establishments is a complex and dynamic system, the practical implementation of which contributes to the efficient allocation and use of available financial resources and ensures high quality educational services.*

The basis for building the financial mechanism of the higher education system is the principle of strategic orientation, which requires the development of a strategy for the organization of financial relations, which will ensure the effective functioning of the higher education system in accordance with socio-economic priorities of society.

The new system of financing higher education should put an end to the financing of low-quality higher education in state and municipal higher education establishments and support quality education in those private establishments that are able to provide quality higher education. The formation of an effective mechanism for financing higher education will contribute to innovative changes in the organization of higher education establishments and will strengthen their competitiveness in the global educational space.

Scientific novelty. *The scientific novelty of the obtained results is that the new system of financing higher education is a subordinate system of quality assurance in higher education. In other words, the system of financing higher education complements the quality assurance system of higher education.*

Practical significans. *It is proved that the formation of an effective mechanism for financing higher education will contribute to innovative changes in the organization of higher education establishments and will strengthen their competitiveness in the global educational space.*

Key words: *higher education, financing of higher education, expenditures on education, sources of financing, institution of higher education, organizational and financial mechanism, efficiency assessment, innovations, innovation process, organizational and financial innovations.*

*Одержано редакцією: 16.12.2020 р.
Прийнято до публікації: 23.12.2020 р.*